
Draagwijzer

Hoe worden onderscheidingen gedragen?

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Hoe ziet de onderscheiding eruit?	2
3. Wanneer mag u uw onderscheiding dragen?	11
4. Kledingvoorschrift heer	12
5. Kledingvoorschrift dame	14
6. Meerdere onderscheidingen	16
7. Kledingvoorschrift heer	18
8. Kledingvoorschrift dame	20
9. Tot slot	22
10. Besluit draagvolgorde onderscheidingen	23

1. Inleiding

In deze brochure vindt u de belangrijkste richtlijnen voor het dragen van Koninklijke onderscheidingen. Aan de hand van deze richtlijnen kunt u bepalen bij welke gelegenheid en op welke kleding u een uitreikversiersel, draaginsigne of miniatuurversiersel zou kunnen dragen.

Deze brochure is niet bestemd voor geüniformeerde personen, omdat voor hen een eigen vastgestelde draaginstructie geldt.

Bij de uitreikingsplechtigheid krijgt u het uitreikversiersel en een draaginsigne. Het uitreikversiersel is eigendom van de overheid en kunt u via een regeling in langdurige bruikleen behouden. Meer informatie over de bruikleenregeling vindt u op pagina 22. Het miniatuurversiersel kunt u desgewenst op eigen kosten aanschaffen. Ditzelfde geldt ook voor batons én als u het uitreikversiersel militair laat opmaken (pagina 2).

2. Hoe ziet de onderscheiding eruit?

(als voorbeeld Lid in de Orde van Oranje-Nassau)

Het uitreikversiersel is de onderscheiding die wordt opgespeld of omgehangen op de dag van de uitreiking.

Militairen verwerken dit uitreikversiersel in een militaire opmaak.

Het draaginsigne wordt ook wel draagtekentje, draagstrikje, draaglintje of knoopsgatversiersel genoemd.

Het miniatuurversiersel is een verkleinde versie van het uitreikversiersel.

Een baton is het draaginsigne voor geüniformeerde personen dat wordt gedragen volgens de eigen draaginstructie.

Orde van de Nederlandse Leeuw

Heren

	Uitreikversiersel	Miniatuur	Draaginsigne
Ridder			

Comman- deur			

Ridder Grootkruis			

Dames

	Uitreikversiersel	Miniatuur	Draaginsigne
Ridder			

Comman- deur			

Ridder Grootkruis			

Orde van Oranje-Nassau

Heren

	Uitreikversiersel	Miniatuur	Draaginsigne
Lid			

Ridder			

Officier			

Dames

	Uitreikversiersel	Miniatuur	Draaginsigne
Lid			

Ridder			

Officier			

Orde van Oranje-Nassau (vervolg)

Heren

	Uitreikversiersel	Miniatuur	Draaginsigne
Comman- deur			
Groot- officier			
Ridder Grootkruis			

Dames

	Uitreikversiersel	Miniatuur	Draaginsigne
Comman- deur			
Groot- officier			
Ridder Grootkruis			

3. Wanneer mag u uw onderscheiding dragen?

Uitreikversiersel

Voor veel gedecoreerden is de dag van de uitreiking vaak het enige moment waarop het uitreikversiersel wordt gedragen. U mag het uitreikversiersel wél dragen bij officiële gelegenheden waar u in een ambtskostuum (bijvoorbeeld een toga) gekleed moet zijn en bij officiële gelegenheden waar in de uitnodiging is vermeld dat het uitreikversiersel mag worden gedragen.

Miniatuurversiersel

Het miniatuurversiersel draagt u bij feestelijke gelegenheden, vaak in de avonduren.

Draaginsigne

Het draaginsigne draagt u in principe elke dag als u dat zou willen, zij het dat de kleding passend moet zijn.

Passende kleding

In principe is passende kleding voor heren een pak of colbert, afhankelijk van de gelegenheid al dan niet met stropdas. Voor dames gaat het om passende kleding, bijvoorbeeld een jasje, of een pak, een jurk of een rok met blouse.

Nota bene

- Bij begrafenis-, crematie- en rouwplechtigheden worden geen onderscheidingen gedragen (ook niet het draaginsigne) tenzij anders is aangegeven door de familie.
- Bij rouw- en herdenkingsbijeenkomsten ter nagedachtenis aan de overledene(n) of herdenkingsplechtigheden als de jaarlijkse Dodenherdenking kan het draaginsigne worden opgespeld.
- Het is strafbaar om zonder daartoe gerechtigd te zijn de officiële kentekenen behorende bij een Koninklijke onderscheiding te dragen.

4. Kledingvoorschrift heer

(als voorbeeld Lid in de Orde van Oranje-Nassau)

Uitreikversiersel

Ambtskleding

pak of colbert,
afhankelijk van
de gelegenheid
al dan niet met
stropdas

Passende kleding

Miniaturversiersel

Rokkostuum

Smoking

Draaginsigne

Jacquet

Pak of colbert

5. Kledingvoorschrift dame

(als voorbeeld Lid in de Orde van Oranje-Nassau)

Uitreikversiersel

Ambtskleding

jasje, pak, jurk
of rok met
blouse

Passende kleding

Miniatur- versiersel

Galajurk

Cocktailjurk

Draaginsigne

Jasje, pak, jurk, etc.

6 Meerdere onderscheidingen

Heeft u meerdere onderscheidingen, dan draagt u de 'hoogste' onderscheiding het dichtst bij het hart. De draagvolgorde van de onderscheidingen vindt u op pagina 23 e.v.

Grootmodelopmaak

Verschillende uitreikversierselen kunt u los dragen of u kunt ze laten monteren op een gesp in een zgn. grootmodelopmaak.

Miniatuuropmaak

Ook de miniatuurversierselen kunt u in een zgn. miniatuuropmaak laten zetten.

Combinatiedraaginsigne

In het combinatiedraaginsigne kunnen maximaal 2 onderscheidingen worden verwerkt. In onderstaand voorbeeld zijn het strikje van de Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en het rozet van de Officier in de Orde van Oranje-Nassau verwerkt.

Batons

Voor militairen geldt een speciale opmaak voor de verschillende batons, die volgens de eigen draaginstructie wordt gedragen.

Nota bene

- Het uitreikversiersel, miniatuurversiersel en het draaginsigne worden nooit tegelijkertijd gedragen.
- Een Koninklijke onderscheiding wordt niet naast of in combinatie met niet erkende onderscheidingen gedragen. In de Draagvolgorde onderscheidingen is het overzicht van de erkende onderscheidingen opgenomen.
- Veteranen van de Nederlandse krijgsmacht mogen hun onderscheidingen in een grootmodelopmaak dragen op het zogeheten veteranentenu. Dit veteranentenu bestaat uit een grijze pantalon, een blauwe blazer, een wit overhemd met stropdas en zwarte schoenen.

7. Kledingvoorschrift heer

(meerdere onderscheidingen)

Bij officiële gelegenheden

Bij officiële gelegenheden draagt u op:

- een ambtskostuum maximaal
 - 1 sjerp
 - 3 borststerren
 - 1 halskruis
 - overige uitreikversierselen (aaneensluitend)
- een rokkostuum
 - 1 sjerp
 - 3 borststerren
 - 1 halskruis
 - 1 miniatuuropmaak

Ambtskleding

Rokkostuum

Bij feestelijke gelegenheden

Bij feestelijke gelegenheden draagt u op:

- een smoking maximaal
 - 1 miniatuuropmaak
- een jacquet maximaal
 - 1 combinatiedraaginsigne

Smoking

Jacquet

Dagelijks

In het dagelijks verkeer draagt u op:

- een kostuum of combinatiepak maximaal
 - 1 combinatiedraaginsigne

Pak of colbert

8. Kledingvoorschrift dame

(meerdere onderscheidingen)

Bij officiële gelegenheden

Bij officiële gelegenheden draagt u op:

- een ambtskostuum maximaal
 - 1 sjerp
 - 3 borststerren
 - overige uitreikversierselen
- een galajurk
 - 1 sjerp
 - 3 borststerren
 - enkele miniaturen in strikvorm

Ambtskleding

Galajurk

Bij feestelijke gelegenheden

Bij feestelijke gelegenheden draagt u op:

- een cocktailjurk maximaal
 - enkele miniaturen in strikvorm

Cocktailjurk

Dagelijks

In het dagelijks verkeer draagt u op:

- een jasje, pak, jurk of rok met blouse maximaal
 - 1 combinatiedraaginsigne

Jasje, pak, jurk, etc.

9. Tot slot

De Koninklijke onderscheiding (het uitreikversiersel) krijgt u in bruikleen van de regering. Dit versiersel moet na uw overlijden geretourneerd worden aan de Kanselarij der Nederlandse Orden. Mochten u of uw nabestaanden het op prijs stellen het versiersel langer te houden dan is dat mogelijk. De procedure vindt u in de speciale brief die u bij de uitreiking heeft gekregen.

Bent u uw onderscheiding verloren dan dient u een politieverklaring te overhandigen aan de Kanselarij der Nederlandse Orden en een bedrag als borgsom te voldoen, waarna u een vervangend versiersel toegezonden krijgt.

Voor onderscheidingstekens als draaginsignes en miniaturen kunt u onder andere terecht bij de Koninklijke Nederlandse Munt. Voor (combinatie)draaginsignes en het laten opmaken van uitreikversierselen en miniaturen in respectievelijk een grootmodelopmaak en een miniatuuropmaak, kunt u terecht bij diverse daartoe gespecialiseerde bedrijven.

Meer informatie vindt u op de website www.lintjes.nl

10. Besluit draagvolgorde onderscheidingen

Dit besluit wordt vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op voordracht van de Kanselarij der Nederlandse Orden en gepubliceerd in de Staatscourant.

De onderscheidingen worden gedragen conform het Besluit draagvolgorde onderscheidingen met de onderscheidingen met het laagste nummer het dichtst bij het hart.

1. Militaire Willems-Orde
2. Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon in goud
3. Orde van de Nederlandse Leeuw
4. Orde van Oranje-Nassau
5. Huisorde van de Gouden Leeuw van Nassau
6. Huisorde van Oranje
7. Kruis van Trouw en Verdienste van de Huisorde van Oranje
8. Eremedaille voor Voortvarendheid en Vernuft
9. Eremedaille voor Kunst en Wetenschap
10. Kroonorde
11. Eervolle Vermelding
12. Bronzen Leeuw
13. Verzetsster Oost-Azië 1942-1945
14. Bronzen Kruis
15. Kruis van Verdienste
16. Vliegerkruis
17. Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon in zilver en brons
18. Erepenning voor Verdiensten jegens Openbare Verzamelingen (Museumpenning)
19. Onderscheidingsteken ter erkenning van uitstekende daden bij watersnood verricht (Waternoodmedaille)
20. De Ruytermedaille
21. Medaille van het Nederlandsche Roode Kruis (Regeringsmedaille)
22. Erkentelijkheidsmedaille
23. Ereteken voor Verdienste (Defensie)
24. Eremedaille voor verdienste politie
25. Kruis van Verdienste brandweer
26. Ereteken voor verdienste Nederlandse Douane
27. Ereteken voor Belangrijke Krijgsbedrijven (Expeditiekruis)
28. Oorlogsherinneringskruis
29. Verzetsherdenkingskruis
30. Ereteken voor Orde en Vrede
31. Nieuw-Guinea Herinneringskruis
32. Mobilisatie-Oorlogskruis
33. Kruis voor Recht en Vrijheid
34. Herinneringsmedaille VN-Vredesoperaties
35. Herinneringsmedaille Multinationale Vredesoperaties

36. Herinneringsmedaille Internationale Missies (voorheen: Herinneringsmedaille Vredesoperaties)
37. Herinneringsmedaille voor Humanitaire Hulpverlening bij Rampen (voorheen: Herinneringsmedaille Rampenbrigade)
38. Kosovo-medaille
39. Onderscheidingsteken voor bijzondere operationele inzet Nederlandse Douane
40. Onderscheidingsteken voor Langdurige Dienst als Officier (Officerskruis)
41. Onderscheidingsteken voor Langdurige en Trouwe Dienst (Trouwe Dienst Medaille)
42. Medaille voor IJver en Trouw
43. Onderscheidingsteken voor trouwe en langdurige dienst brandweer
44. Onderscheidingsteken voor trouwe en langdurige dienst Nederlandse politie
45. Medaille voor trouwe en langdurige dienst bij de dienst justitiële inrichtingen
46. Medaille voor trouwe en langdurige dienst bij de Nederlandse Douane
47. Vrijwilligersmedaille openbare orde en veiligheid (voorheen: Vrijwilligersmedaille)
48. Huwelijksmedaille 1937
49. Inhuldigingsmedaille 1948
50. Herinneringsmedaille 1962
51. Huwelijksmedaille 1966
52. Inhuldigingsmedaille 1980
53. Medaille bezoek aan de Nederlandse Antillen 1980
54. Huwelijksmedaille 2002
55. Inhuldigingsmedaille 2013
56. Herinneringsmedaille bezoek in 2013 aan het Caribisch deel van het Koninkrijk
57. Herinneringsmedaille Buitenlandse bezoeken
58. Herdenkingspenning komst Ambonezen naar Nederland (Rietkerk-penning)
59. Marinemedaille
60. Landmachtmedaille
61. Marechaussemedaille
62. Luchtmachtmedaille
63. Herinneringsmedaille Vrijwillige Politie 1948-1998
64. Vaardigheidsmedaille KNIL
65. Schietprijsster KNIL

66. Souvereine Militaire Hospitaal Orde van Sint Jan van Jeruzalem van Rhodos en van Malta
67. Johanitter Orde in Nederland
68. Ridderlijke Orde van het Heilig Graf van Jeruzalem
69. Ridderlijke Duitse Orde, Balije van Utrecht
70. Zilveren Anjer
71. Orde van de Gouden Ark
72. Medaille van het Carnegie Heldenfonds
73. Kruis van Verdienste van het Nederlandse Rode Kruis
74. Medaille van Verdiensten van het Nederlandse Rode Kruis
75. Medaille van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart
76. Prins Mauritsmedaille
77. Medaille voor Bijzonder Verdiensten van de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Onze Luchtmacht'
78. Herinneringsmedaille Luchtbescherming 1940-1945
79. Herinneringsmedaille 1939-1940 (Nederlandse Rode Kruis)
80. Herinneringsmedaille 1940-1945 (Nederlandse Rode Kruis)
81. Medaille voor 10 jaar Trouwe Dienst (Nederlandse Rode Kruis)
82. Kruis van de Koninklijke Nederlandse Bond voor Lichamelijke Opvoeding voor betoonde marsvaardigheid (Vierdaagsekruis)
83. Nationale Sportmedaille NOC*NSF
84. Nationale Vijfkampkruis NOC*NSF
85. Kruis van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren (TMPT-kruis)
86. Elfstedenkruis
87. Onderscheidingen van de Verenigde Naties
88. Onderscheidingen van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
89. Onderscheidingen van de West-Europese Unie
90. Onderscheidingen van de Multinationale Force & Observers
91. Onderscheidingen van de Europese Gemeenschap
92. Onderscheidingen van de Europese Unie
93. Baltic Air Policing-Medal

Buitenlandse onderscheidingen worden in de volgorde van de graden van hoog naar laag gedragen. Bij meerdere onderscheidingen in dezelfde graad wordt de alfabetische volgorde van de Franse benamingen van de desbetreffende landen aangehouden; dat betekent dat Duitse onderscheidingen voor de Belgische komen want Allemagne komt volgens het Franse alfabet voor Belgique. Bij meerdere onderscheidingen van één land dient de daar gebruikelijke draagvolgorde te worden aangehouden.

NB Ook de pauselijke onderscheidingen van het Vaticaan zijn erkende staatsonderscheidingen.

Colofon

Dit is een publicatie van de Kanselarij der Nederlandse Orden

Eerste druk: 2010

Tweede druk: 2014

Derde druk: 2017

Vierde druk: 2023

Ontwerp: Kanselarij der Nederlandse Orden/SBC Schrijfbedrijf

Druk: De Bondt Grafimedia Communicatie

Fotografie: Jeroen van der Meyde

Dameskleding: Addy van den Krommenacker

Herenkleding: Huijer Evening dress B.V.

